

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ ЕКОНОМІК В КРАЇНАХ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ

Красільчук В.Я.

к.е.н., начальник відділу країн Карибського басейну
Департаменту Америки,
Міністерство закордонних справ України

У ряді країн Латинської Америки (ЛА) спостерігається стала тенденція до цифрового ведення бізнесу задля модернізації їхніх економік, покращення виробничо-технологічних структур, забезпечення участі у глобальних інтеграційних процесах та подолання структурних диспропорцій в національних господарствах. Водночас, з огляду на поширення в більшості держав регіону ідеї цифрової трансформації як світового тренду, цифрова економіка є для них насправді новою парадигмою розвитку. Її основу становлять як ІТ-компанії, так і суб'єкти господарювання, які використовують продукти (послуги) цих компаній.

Звідси однією з особливостей розвитку цифрових економік згаданих країн виступають ризики, що пов'язані з небажаною перспективою їх менш чи більш тривалого перебування в групі аутсайдерів світового ІТ-прогресу. Адже вони залишаються зазвичай реципієнтами чужих технологій, тобто тими, на кому заробляють світові лідери інновацій. Крім того, значний діапазон інформаційних технологій, які вже використовуються, спонукає до вибору з метою трансформації господарської діяльності в економічнішу та якіснішу в наданні послуг клієнтам та задоволенні їхніх потреб.

З іншої сторони, створення, доступність нових технологій, доведення їхньої ефективності та економічного сенсу схиляють швидше до їх практичного застосування, проте не до імперативної участі в технологічних перегонах. Така ситуація підживлюється фактом всеохоплюючої цифрової трансформації світового господарства та підштовхує провідні компанії країн ЛА до здійснення непростого вибору між двома або більше, на перший погляд несприятливими, альтернативами.

Згідно із загальним показником цифрової еволюції за 2008-2017 рр., розробленим вченими Вищої школи міжнародних відносин Fletcher School при Tufts University (США), **Чилі** вважається державою, яка виділяється з-поміж інших латиноамериканських. Її рейтинг позиціонується ближче до індексів розвинутих у сферах діджиталізації та інновацій країн, тоді як

Уругвай, Коста-Рику, Аргентину, Бразилію і Мексику відносять до країн «стрімкого наближення» до цифрових інновацій (колонка «В» табл.). Більш деталізованим вважається індекс цифрової еволюції, напрацьований науковцями згаданої Fletcher School у співпраці з фахівцями компанії Mastercard. Він ґрунтується на чотирьох ключових показниках з майже 170 унікальними індикаторами та охоплює 60 країн (практично 50% on-line користувачів всього світу) з аналізом їхньої конкурентоздатності та потенціалу для посилення процесів діджиталізації (колонка «С» табл.).

Відповідно до індекса «довіри споживачів до цифровізації» (поведінка, дії, досвід та механізми захисту персональних даних), **Чилі** розміщується на двадцять сьомій позиції зі сорока двох країн світу (колонка «D» табл.), в яких були проведені експертні заміри; вслід йде **Перу**, випереджаючи **Колумбію, Бразилію та Мексику**. Одним з пояснюючих факторів відносно високої позиції Перу фахівці вважають порівняно більшу довіру її громадян до таких ефектів від цифровізації як забезпечення гарантій особистої безпеки, взаємодії громадянина з державним органом через електронний кабінет, що економитиме час, гроші та забезпечуватиме психологічний комфорт фізичної особи.

Табл.1. Цифрова економіка: позиціонування окремих країн ЛА.

Країна	Загальний показник цифрової еволюції за 2008-2017 рр. (Fletcher School; 24 країни ЛА) [1]	Місце згідно з індексом цифрової еволюції (Fletcher School; 60 країн світу) [2, с.21]	Місце згідно з індексом довіри споживачів до цифровізації (Fletcher School; 42 країни світу) [2, с.31]	Місце згідно з компонентом інноваційної спроможності глобального індексу конкуренто спроможності (140 країн світу), 2018 р. [3]	Місце згідно з компонентом застосування ІКТ глобального індексу конкуренто спроможності (140 країн світу), 2018 р. [3]
А	В	С	Д	Е	Ф
Чилі	58,7	30	27	53	49
Уругвай	53,0	-	-	70	12
Коста-Рика	52,6	-	-	55	55
Аргентина	47,7	-	-	54	65
Бразилія	47,6	46	33	40	66
Мексика	47,6	47	36	50	76
УКРАЇНА	-	-	-	58	77
Колумбія	46,4	44	32	73	84
Перу	44,7	49	28	89	94
Болівія	37,6	59	-	122	87

Джерело: складено автором на основі [1-3].

У колонках «Е» та «F» таблиці подається розташування дев'яти країн ЛА на світовій шкалі згідно з компонентами інноваційної спроможності та застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) глобального індексу конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму. Ці колонки також відображають порівнянну позицію **України**, де наша держава за першим з компонентів поступається Бразилії, Мексиці, Чилі, Аргентині, Коста-Риці, випереджаючи Уругвай, Колумбію, Перу та Боловію, відповідно за другим компонентом – програє шести країнам ЛА.

Зазначені у таблиці показники та індекси, попри відмінності в їхніх методиках складання свідчать, що ряд країн ЛА, демонструючи у цілому посередні рівні діджиталізації, водночас зберігають стійкі темпи зростання, що заохочують інвесторів. Зокрема, **Чилі** прагне стати полігоном «цифрових» трансформацій, привернути увагу компаній глобального рівня, для яких цифровізація становить сенс їхнього існування та, зрештою, постати інтелектуальним хабом зі створенням найпривабливіших в регіоні умов для розвитку цифрових навичок індивіда (Digital Quotient, DQ).

Разом з тим, хоча доступ до публічних, професійних, промислових та інших даних (державні, муніципальні) є важливим інструментом для появи нових продуктів і сервісів, та безпосередньо впливає на економічне зростання, значна частина проживаючих в Чилі й інших країнах ЛА наразі не виявляє потреби у цифровізації, або така потреба перебуває на початковій стадії формування. У цьому контексті зауважимо, що понад третину населення в країнах ЛА не мають доступу до інтернету, та майже 40% осіб перебувають поза межами послуг, які надаються банківською сферою.

Окрім намагань мінімізувати загальновідомі ризики цифрових трансформацій економік (зокрема, зростання рівнів безробіття та кіберзлочинності), до особливостей розвитку діджиталізації в традиційних економічних укладах країн ЛА слід віднести їхню технологічну залежність – з однієї сторони, та функціональну – з іншої. Йдеться про загально обмежені можливості розвитку внутрішнього попиту на програмний продукт місцевого, скажімо, колумбійського розробника, оскільки на цьому напрямі держава має стати не лише замовником послуг, але й інвестором.

Не випадково у перерахованих вище країнах ЛА спостерігаємо різний ступінь готовності державного сектора, ІТ-індустрії та суспільств до реалізації процесів діджиталізації. Зокрема, на практичному виконанні договорів з інвесторами-розробниками проєктів з діджиталізації позначаються різні у своїх проявах фактори, як-то: високий рівень недовіри замовників до безпосередніх виконавців, їхнього програмного забезпечення, гарантій безперебійного функціонування сервісів, ініціатив та програм. Попри наявність таких чинників, низка суб'єктів господарювання у цих країнах мають сталі наміри розблокувати свої цифрові потенціали.

Список використаних джерел:

1. Digital Evolution Index: Latin America & Carribean Edition // The Fletcher School, Tufts University. 2018. URL: https://sites.tufts.edu/digitalplanet/files/2018/11/DEI-LAC_Executive-Summary_27Nov2018.pdf.

2. Chakravorti B., Chaturvedi R. S. Digital Planet 2017: How Competitiveness and Trust in Digital Economies Vary Across the World // The Fletcher School, Tufts University. 2017. P. 21. URL: https://sites.tufts.edu/digitalplanet/files/2017/05/Digital_Planet_2017_FINAL.pdf.

3. Schwab K. The Global Competitiveness Report // World Economic Forum. 2018. URL: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2018.pdf>.